

EUSKALTZAINBURUAREN AGURRA

Maule — 1976-VIII-22

Supervielle Mauleko hauzapez edo alkate jauna,
Jaun-andreak:

Maulen, Zuberoako hiriburu huntan, biltzen da egun Euskaltzaindia, Euskararen Akademia. Eta biltzen da, hain zuzen, Zuberoako seme baten, Jean Louis Davant jaunaren, Akademian sartzea ospatzeko.

Guztiok dakizuten bezala, euskara begiratzeko, aitzinatu eta sustatzeko jarria da Euskaltzaindia izeneko batasun hau. Akademia hunek beti izan ditu bere galtzarrean Zuberoako semeak, herrialde huntako mandatarari eta berri emaile diren euskaltzain edo 'académiciens' direlakoak. Nola ez, hain nor-tasun handiko eskualdea izanik Zuberoa? Euskaldunon artean ez da ez dakienik Zuberoa euskara molde zahar eta bere gisako baten jabe dela; aparteko modu batean xarmant, aberats eta maitagarri dela bere herri literaturaz, koblakariez, kantore eta ohidura eta tradizio zaharrez. Arrazoi guzti hoiengatik euskaldun guztiontzat tira eta erakarpen handiko bazterra da Zuberoa.

1919. urtean sortu zen Euskaltzaindia, Euskararen Akademia. Eta sortzetik beretik han ikusten dugu Zuberoako seme bat, Aita Pierre Lhande jesuista. Zuberoari eta Euskal Herriari hainbeste ohore eman dion gizona. Hain zuzen, heldu den urtean izango da jaun hunen mendeбететzea, hura sortu zeneko ehungarren urtea, alegia.

Aita Lhande izan zen *Euskera* Euskaltzaindiko aldizkariaren lehen Zuzendari. Uste dut orduan Aita Lhande irakasle zela Frantziako Tolosan, hango Unibertsitatean. Eta *Euskera* aldizkari hori berak gobernatzen eta Toulouseko inprimeria batean inprima arazten zuen. Behintzat, lehen zenbaki hoik inprimeriaren marka daukate orri azpian, eta hunela dio delako marka horrek: Toulouse, Imprimerie et Librairie, Edouard Privat, rue des Arts, 14.

Aita Lhande gero Parise aldean bizi zen eta han lan gaitzak egin zituen giza bihotzak Kristoren federako irabazi nahiz.

Aita Lhande hil zenean, Guillaume Eppherre jauna izendatzen du Euskaltzaindiak, Zuberoaren mandatari izan dadin. Eppherre jauna Altzurukun sortua zen. Berak gobernatu du anitz urtez *Gure Herria* izeneko aldizkaria. Damurikn duela bi urte hil zitzaigun Eppherre jauna ere.

Berriz ere Zuberoaren aulkia hutsik gelditu zen Euskaltzaindian. Eta oraikoan, huts hori betetzeko, Euskaltzaindiak Jean Louis Davant jauna, Urrustoiko semea, izendatzen du. Eta jaun hunek egun egiten du bere sartze ospetsua gure batasunean.

Bere sarrera hitzaldia egingo digu, bada, Davant jaunak. Usaia eta ohidura den bezala, 'académicien' berriak 'académicien' zahar bat hartu ohi du egun huntan bere eguzaita izan dadin. Davant jaunak Pierre Larzabal hartu du ofizio horretarako. Beraz, Davant jaunaren hitzaldia bururatu eta, Larzabalek ihardespenezkoa eginen du.

Beraz, Davant adiskidea, hirugarrena zara zu Zuberoaren aulkia gure Akademian eduki dutenen artean. Lhande eta Eppherre jaunen ondokoa. Aulki hori esku onetan dela bada-
kit.

Baina Euskaltzaindian ez daude xoilki euskaltzain osoak ('académiciens titulaires'). Euskaltzain ohorezkoak ere badira han. Eta hauen artean badugu bat, Zuberoako alaba dena: Mlle. Madeleine de Jaureguiberry. Eta han dira euskaltzain laguntzaileak ere ('correspondants'). Hauen artean badira, noski, Zuberoakoak, Zuberoaren mandatari eta berriketari direnak. Batzuk hilak dira, noski, beste batzuk gure artean ditugu: J. Bte. Constantin, Atarratzekoa; Felix Larrieu, Maulekoa; Justin de Menditte, Mendikotakoa; J. Urruztoy,

Barkoxekoa; Pierre Bordazarre, Atarratzekoa; Marcelin Heguiaphal, Maulekoa; Roger Idiart, Atarratzekoa; Jean Mirande; Dominique Peillen; J. Larrasquet; Gregoire Epphere —Guillaumeren anaia—, eta abar. Ez dut kontu osoa eman nahi izen bat baino gehiago ahortziko zaidan beldurrez.

Eta lehenago ere, Euskaltzaindiarik ez zenean ere, guztiok dakigu nolako gizon handiak eman zizkion Zuberoak euskarari: Oihenart, Tartas, Zalgize, Maister, Etxahun, Archu, Intxauspe, Barreix, Chaho, Abbadie, Sallaberry, etab. Gabel eta Lafon bera ere, nahiz eta hemengoak ez izan, guztiok dakigu zein atxikiak ziren hemengo euskarari.

Gure aulkietan, herioak kausaturik, hutsak gertatzen diren arauka euskaltzain berriak izendatzen dira, huts hoik betetzeko. Hala Louis Dassance jauna ere berriki joana zaigu, eta haren lekuan Jean Hiriart Urruty apez jaun hazpandarra izendatua izan da. Baina jaun hunen sartzea beste egun batean ospatuko dugu.

Eni berriz, egungo ospaketa hunen hastean, eskerrak ematea beste lanik ez zait gelditzen. Anitz esker bihotz-bihotzez orori: Mauleko jaun merari, Mauleko herriari, hainbeste zoko eta tokitarik etorritako jaun eta anderei, eta egungo besta eder hau antolatzen lagundu diguzuen guztioi.

Eta zorionak bereziki zuri, egun Euskaltzaindian sartzea egiten duzun Davant jaun horri. Iraunkor eta balios izan dadila euskararen onetan hartzen duzun kargu eta zerbitzu hau, ezen zerbitzua da batez ere. Balios eta ondoriotsua izan dadila, bada, zerbitzu hori Zuberoa, Euskal Herri eta euskararentzat! Halabiz.